कोष्टकावळी

વિવિધ પરિમાણાર્થે, નો સ માપ, અને ચલણ
વિશે બીજા ધોરણથી છઠા ધોરણ સુધીના શાળા
ઓને ઉપયોગ સારૂ.

બનાવનાર.

પરશોતમ વિઠલભાઈ.

અંભોળજના માજી મેહેતાજી.

અને.

કરસનદાસ મુળજી

ધોડાસરના મેહેતાજી.

એઓએ છપાવી પ્રસિદ્ધ કરી.

અમદાવાદમાં.

મામાની હવેલી મધ્યે યુનાઇટેડ પિંન્ટિંગ અને
જનરલ એજન્સી કંપની "લિમિટેડ"ના પ્રેસમાં
રણછોડલાલ હીરાચંદે છાપી.

સને ૧૮૭૨ સંવત ૧૯૨૯.

કીમત ૨ આના.

પ્રસ્તાવના.

સરકારી નવાં ધોરણોમાં કોષ્ટકની ઘણી જરૂર બતાવી છે તે ઉપરથી બીજા, ત્રીજા, ચોથા, પાંચમા અને છઠા ધોરણવાળાને ઉપયોગી થઇ પડે તેટલા માટે કેટલાંક પુસ્તકોમાંથી કાહાડી આ સંગ્રહ કર્યો છે તેના અંદર કંઇ ભૂલ ચુક આવેતો કૃપા કરી સુધારી લેશો.

कोष्टकावळी.

મુખ્ય ચાર પ્રકારનાં વિવિધ પરિમાણો કહેવાય છે, તેમનાં નામ. અર્થદર્શક? ભારદર્શક? મહત્વદર્શક? અને કાળદર્શક છે.

૧. જમીન લાંબી માપવાનું ગુજરાતીમાં કોષ્ટક.

૮ આડાજવ=૧ આંગળ.

૨૮ આંગળ=૧ હાથ.

૩½ હાથ (પોત પોતાના)= માણસની ઉંચાઇ.

૪ હાથ=૧ દંડ.

૨૦૦૦ દંડ=૧ ગાઉ. ½ કોસ.

૮૦૦૦ હાથ=૧ ગાઉ.

૪૦૦૦ ગજ (આશરે)=૧ ગાઉ.

૧૮૦૦ પગલાં (કદમ) =૧ ગાઉ.

૨ ગાઉ=૧ ગવ્યુતી.

૨ ગવ્યુતી અથવા ૪ ગાઉ= ૧ જોજન (યોજન.)

૨. ચોરસ જમીન માપવાનું ગુજરાતી કોષ્ટક.

૮ જવ=૧ આંગળ.

૪ આંગળ=૧ મુઠી.

૩ મુઠી=૧ વેંત.

૨ વેંત=૧ હાથ. ૧૨ તસુ.

૪ હાથ (આશરે)= ૧ વામ.

૫½ હાથને એ મુઠી અથવા પાંચ હાથને પાંચમુઠી અથવા ૬૫મુઠી } =૧ કાઠી અથવા વિસવાસી.

૨૦ કાઠી=૧ વશો.

૮ ચાસ (ખેતરના) આશરે = ૧ વશો.

૨૦ વશા=૧ વીઘો.

૨૦ વશા=૧ દોરી.

૩. ચોરસ જમીન માપવાનું ગુજરાતી કોષ્ટક.

૩૪ ૧/૩૬ ચોરસ હાથ અથવા ૧૨૨૫ ચોરસ મુઠી } =૧ ચોરસ કાઠી.

૨૦ ચોરસ કાઠી=૧ વશો.

૨૦ વશા=૧ વિઘું.

૪. ચોરસ જમીન માપવાનું ગુજરાતી કોષ્ટક.

૨૦ ખુંટ=૧ પડતાલ.

૨૦ પડતાલ=૧ પડત.

૨૦ પડતની=૧ વિશવાસી.

૨૦ વિશવાસી (કાઠી)=૧ વશો.

૨૦ વશા=૧ વિઘું.

ટીકા-પાંચ હાથની એક કાઠી એ હિસાબે જોતાં ૧૦૦ હાથ લાંબી અને સો હાથ પોહોળા એવી જગાને વિઘું કહેછે.

૫. લાકડાં માપવાનું કોષ્ટક.

૨૦ તસુ (ગજના વીસભાગ)=૧ વિશવાસી.

૨૦ વિશવાસી=૧ વશો.અ.

૪૦૦ ઘનતસુ.

૨૦ વશા=૧ ગજ.

૬. ગુજરાતીમાં લૂગડાં માપવાનું કોષ્ટક.

૨ આંગળ=૧ તસુ.

૩ ઉભાજવ=૧તસુ.

૧૨ તસુ=૧ હાથ.

૨ હાથ=૨૪ તસુ=૧ ગજ.

૧½ ગજ=૧ વાર. (યાર્ડ)

૩ ફુટ=૧ યાર્ડ. (વાર)

૩૬ તસું અથવા ૭૨ આંગળ=૧ વાર.

૭. ઘન માપવાનું ગુજરાતીમાં કોષ્ટક.

૨૭ ઘનમુઠી=૧ ઘનવેંત.

૮ ઘનવેંત=૧ ઘન હાથ.

૮. ત્રાંબા તથા રૂપાના વગેરે નાણા કંપની ચાલે છે તે.

સુચના—રૂપૈઆના પૈસા (છુટા) અને સોના રૂપાના નાણાંનો ભાવ એ ઘણી વખતે છત અને ખપના પ્રમાણે ફેરફાર થાય છે.

૧।। પાઇ=૧ અડધો પૈસો (અધેલો).

૨ અધેલા કિંવા ૩ પાઇ =૧ પૈસો અથવા પા આનો.

૨ પૈસા=૧ ઢબુ.

૨ ઢબુ. ૪ પૈસા કિંવા ૧૨ પાઇ=૧ આનો.

૨ આના=૧ બેઆની.

૪ આના=૧ પાવલી.

૮ આના અથવા રામ=૧ અડધો રૂપિયો.

૧૬ આના કિંવા ૬૪ પૈસા =૧ રૂપિયો.

૧૯૨ પાઇ=૧ રૂપિયો.

૨.૪૦ આના=૧ મોહોર.

૨.૮૮૦ પાઇ=૧ મોહોર.

૯. સોના નાંણાનું કોષ્ટક.

૫ રૂપિયા=૧ પુતળીઉં.

૧૦ રૂપિયા=૧ અસ્તરાયું.

૧૨।। રૂપિયા=૧ ઘોડાગિની

૧૮।। રૂપિયા=૧ ચીનીમોહોર.

૧૫ રૂપિયા=૧ મોહોર.

૧૦. કંપની રૂપા નાણાનું કોષ્ટક.

૮ પૈસા=૧ બેઆની.

૨ બેઆની=૧ પાવલી.

૨ પાવલી=૧ અધેલો.

૨ અધેલો=૧ રૂપિયો (પોહોળીઉં)

૮ બેઆની કિંવા ૪ પાવલી=૧ રૂપિયો.

૧૧. ગુજરાતમાં સરકારી જુના ચલણનું કોષ્ટક.

૪ બદામ=૧ રેશ.

૨ ૧/૨ રેશ=૧ કંપની પાઇ.

૧૦૦ રેશ=૧ પાવલું.

૪ પાવલાં=૧ રૂપિયો.

૪૦૦ રેશ=૧ રૂપિયો.

૬૦૦૦ રેશ=૧ મોહોર.

૧૨. ગુજરાતમાં વેપારી લોકોને નાણાં વીગેરેમાં હિસાબ ગ-

ઉપર પ્રમાણેની કેટલીક રીત દક્ષિણમાં ચાલે છે.

ણવાનું કોષ્ટક.

૧૬ સવાસીઆ (વિશવાસા)=૧ બદામ.

૧૬ બદામ=૧ દોકડો.

૩૫૨ પ્રમાણેની કેટલીક રીત દક્ષિણમાં ચાલે છે.

૧૦૨ કોકડા=૧ દોકડો.

૬૧ દોકડા=૧ આનો.

૧૦૦ બદામ=૧ આનો.

૧૬ કાચાઆના=૧ આનો.

૧૬ આના=૧ રૂપિયો.

૫ દોકડા=૧ દોઢ પું.

૪૦ દોકડા=૧ મેંમુદી.

૧૦૦ દોકડા=૧ રૂપિયો.

૨॥ મેંમુદી=૧ રૂપિયો.

૨૦ દોઢીયાં=૧ રૂપિયો.

૧૬૦૦ બદામ=૧રૂપિયો.

૧૫૦૦દોકડા=૧ મોહોર.

૧૩. ગુજરાતમાં વેપારી ઇત્યાદીના નાણાંનાતોલનું કોષ્ટક.

૧૬/૧૫ કંપની પૈસાભાર=૧ કંપની રૂપિયા ભાર.

૨॥ રૂપિયાભાર=૧ અધોળ.

૪॥ પૈસાભાર=૧ અધોળ.

૨. અધોળ=૧ નવટાંક. (૯ પૈસાભાર.

૨. નવટાંક=૧ પાસેર.

૨. પાશેર=૧ અદશેર.

૨. અદશેર=૧ શેર.

૭૨ ટાંક (કંપની પૈસાભાર ૭૨)=૧ શેર. ૧૧ ઔંસને ૩¼ દ્રામ.

૪૦ રૂપિયાભાર=૧ શેર.

૪ તોલાં=૧ મણ.

૨ અધમણીયાં=૧ મણ.

૪૦ શેર=૧ મણ.

૬૪૦ અધોળ=૧ મણ.

૧૬૦૦ રૂપિયાભાર=૧ મણ

૨૮૮૦ પૈસાભાર=૧ મણ.

૧૪. ગુજરાતમાં રૂ તથા કપાસ તોળવાનું કોષ્ટક.

૪૮ શેર=૧ ધડી.

૨૦ ધડી=૧ ભાર.

૨૪ મણ=૧ ભાર.

૧૫. ગુજરાતમાં સોનું રૂપું તોલવાનું કોષ્ટક.

૧૬ જવ=૧ વાની.

૬ ચોખાભાર=૧ રતી (ચણોઠી.)

૪ મગભાર=૧ રતી.

૩ રતી=૧ વાલ

૧૬ વાલ=૧ ગદીઆણો.

૨ ગદીઆણા=૧ તોલો.

૯૬ રતી=૧ તોલો.

૩૨ વાલ=૧ તોલો.

૧૬. ગુજરાતમાં જુના તોલનું કોષ્ટક.

૨॥ રૂપિયાભાર=૧ અધોળ.

૨ અધોળ=૧ નવટાંક.

૨ નવટાંક=૧ પાશેર.

૪ પાશેર=૧ શેર.

૧૦ શેર=૧ તોલું.

૪ તોલાં=૧ મણ.

૩૨ મણ=૧ ખેડીયું.

૧૬ મણ=કળસો.

૧૭. ગુજરાતમાં વેપારી લોકોના મોટા તોલનું કોષ્ટક.

૪૦ શેર=૧ મણ.

૫ મણ=૧ કોથળો.

૬॥ મણ=૧ પલ્લો.

૭ મણ=૧ નાનોહારો.

૧૨ મણ=૧ માણી.

૨૦ મણ=૧ ખાંડી.

૨૧ મણ=૧ મોટોહારો.

૨૪ મણ=૧ ભાર.

૩૦ મણ=૧ ગાલ્લી.

૩૨ મણ=૧ ખેડીયું.

૫૦ મણ=૧ મુડો.

૨ ખેડીયાં=૧ ચોકીયું.

૩ ખેડીયાં=૧ છકીયું.

૧૮. મીઠાના તોલનું કોષ્ટક.

૨ શેર=૧ અધવાલી.

૧૦॥ અધવાલી=૧ ફરો.

૧૦૦ ફરા=૧ આણો=૨ ૧/૬ ટન.

૧૬૦૭૬૧ પનબંચ=૧ આણો.

૧૬ આણા=૧ રાશ (૪૦ ટન

૧રાશ=૨૫૭૨૧૭૬પનબંચ

૧૯. મુંબાઇ દેશમાં મોતી તોળ-
વાનું કોષ્ટક.

૧૦૦ દોકડા=૧ આનો.
૧૬ આના=૧ રતી અથવા
૩ ગ્રેન.
૨૪ રતી=૧ ટાંક.
૨ ૪/૩ ટાંક=૧ તોલો.

૨૦. મુંબાઇમાં અનાજ માપ-
વાનું કોષ્ટક.

૨ પાશેર=૧ ટીપરી.
૨ ટીપરી=૧ શેર.
૨ શેર=૧ અધવાલી.
૨ અધવાલી=૧ પાલી.
૧૬ પાલી=૧ ફરો.
૮ ફરા=૧ ખાંડી.
૨૫ ફરા=૧ મુડો.

૨૧. મુંબાઇમાં તોલનું કોષ્ટક.

૨૮ કંપના રૂપિયાભાર=૧
શેર.
૪૦ શેર=૧ મણ.
૪ મણ=૧ હંડ્રવેટ.
૭ હંડ્રવેટ=૧ ખાંડી.

૨૨. મુંબાઇમાં સોનું રૂપું તોલ-
વાનું કોષ્ટક.

૨ ૨/૫ રતી=૧ વાલ=૪ ૨૯/૪૦ ગ્રેન.
૮ રતી=૧ માસો.
૧ માસા=૧૪ ૧૧/૧૨ ગ્રેન.
૧૨ માસા=૧ તોલો.
૧ તોલા=૧૭૯ ગ્રેન.
૪૦ વાલ=૧ તોલો.
૨૪ તોલાજુના=૧ શેર.
૨૮ તોલાનવા=૧ શેર.

૨૩. પુના ચલણી પૈસાનું કોષ્ટક

૪ કોડી=૧ ગંડો.
૨ ગંડા=૧ ટોલી.
૨ ટોલી=૧ દમડી.
૪ દમડી=૧ પૈસો.
૪ પૈસા=૧ આનો.
૪ આના=૧ પારૂપિયો.
૪ પારૂપિયા=૧ રૂપિયો.

ટીકા—મુંબાઇનો શેર ગુજરાતના કરતાં બાર રૂપિયાભાર ઓછો છે. તેવીજ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૨૪. માહારાષ્ટ દેશના તોલનું કોષ્ટક.

૮ રતી=૧ માસો.

૧૨ માસા=૧ તોલો.

૨૮ તોલા=૧ શેર.

૫૨ પૈસાભાર=૧ શેર.

૪૦ શેર=૧ મણ.

૨૦ મણ=૧ ખાંડી.

૨૫. ધાટ ઉપર માપનું કોષ્ટક.

૪ પાશેર=૧ શેર.

૨ શેર=૧ અધવાલી.

૨ અધવાલી=૧ પાલી.

૧૨ પાલી=૧ મણ.

૨૦ મણ=૧ ખાંડી.

૨૬. મોતીના હિસાબ ગણવાનું કોષ્ટક.

૧૬ બદામ=૧ દોકડો.

૧૦૦ દોકડા=૧ ચવ=ટાંક.

૧૩ાા ચવ=૧ રતી.

૨૪ રતી=૧ ટાંક.

૨૭. હિંદુલોકમાં વખત ગણવાનું કોષ્ટક.

૬૦ વિપળ=૧ પળ.

૨૪ સેકંડ=૧ પળ.

૬૦ પળ=૧ ઘડી.

૨૪ મિન્યુટ=૧ ઘડી.

૨ ઘડી=૧ મહુરત=૪૮ મિન્યુટ.

૩ાા મહુરત=૭½ ઘડી.

૭ાા ઘડી=૧ પોહોર.

૮ પોહોર=૧ રાત્રી દિવસ, ૬૦ ઘડી ૨૪ કલાક.

૭ દિવસ=૧ અઠવાડિયું.

૨ અઠવાડિયાં=૧ પખવાડિયું (પક્ષ)

૧૫ તીથી=૧ પખવાડિયું.

૨ પક્ષ=૧ માસ.

૨ પક્ષ=૧ ચંદ્રમાસ.

૨૯ાા દિવસયા ૩૦ તીથી=૧ચંદ્રમાસ.

૨૮ દિવસ અથવા ૪ અઠવાડિયાં=૧ પુનમીઓ માસ

૨ માસ=૧ રૂતુ.

૪ માસ=૧ મોટીરૂતુ.

૩ ઋતુ= ૧ અયન.
૨ અયન=૧ ચંદ્રવરસ.
૩૦ કિંવા ૩૧ દિવસ=૧ સૌરમાસ.
૧૨ સૌરમાસ=૧ સૌરવરસ.
૩૫૪ દિન અથવા ૧૨ ચંદ્ર માસ=૧ ચંદ્ર વરસ.
૩૬૦ તીથી=૧ વરસ.
૩૬૫¼ દિવસ=સૌરવરસ.
૫૨ અઠવાડિયાં ૧૩ પુનમાઅમાસ=૧ વરસ.
૧૨ વરસ=૧ નાનોજુગ.

૨૮. ગુજરાતમાં વેપારી લોકમાં ચીજો ગણવા સમસ્યાનું કોષ્ટક.

૯૮=૨, ૯૭=૩, ૯૬=૪, મુળ=૫, ખટ=૬, સમાર, ૭, આંગળ=૧૦, એકાદસી=૧૧, ગોદાવરી=૧૨.
પીયાર=૯ રૂદ્રી=૧૩, ચોકડી=૧૪, ઝાઝારૂ=૯ ૨.૦

હરેક ચીજ(નંગ)=૨ કોડી.
૭૫ હરેક ચીજ=૧ પુણોસો
૧૦૦ હરેક ચીજ એટલે સેકડો, સેકડો,
૧૮ મણકા=૧ બેહેરખો.
૧૦૮ મણકા=૧ માળા.

૨૯. ગુજરાતીમાં સાતવાર તેનાં નામ.

૧ રવિવાર સૂર્યવાર, આદીતવાર, અર્કવાર, ભાનુંવાર, અરૂણવાર, સૂરવાર, વિગેરે.
૨ સોમવાર=ચંદ્રવાર, ઇંદુવાર. શશીવાર, વિધુવાર,
૩ મંગળવાર=ભોમવાર, ૭. પૃથ્વીપુત્ર?
૪ બુધવાર=સૌમ્યવાર, ૨ ચંદ્રપુત્ર.
૫ ગુરૂવાર=બૃહસ્પતિવાર, બિરસ્પતવાર,
૬ શુક્રવાર=ભ્રગુવાર.
૭ શનીવાર=મંદવાર, હનુમાનવાર, સૂર્ય પુત્ર.

૩૦. હિંદુ લોકના વર્ષના બાર મહિના તથા રૂતુનું કોષ્ટક.

રૂતુ ૧ શિયાળો, ૨ ઉનાળો, ૩ ચોમાસું,

૧ કારતગ ૨ માગશર ૩ પોસ ૪ મહા ૫ ફાગણ ૬ ચૈત્ર ૭ વૈશાખ ૮ જેઠ ૯ અસાડ, ૧૦ શ્રાવણ. ૧૧ ભાદરવો. ૧૨. આસો.

૩૧. ઇંગ્રેજીમાં લાંબી જમીન માપવાનું કોષ્ટક.

૩ જવ=૧ ઇંચ (નવાગજનો તસુ.)

૧૨ ઇંચ=૧ ફુટ+

૩ ફૂટ=યાર્ડ.

૨ હાથ (મુંડા)=૧ વાર = ૧॥ ગજ.

૫॥ યાર્ડ=૧ પોલ, પર્ચ(કાઠી.)

૪૦ પોલ=૧ ફુરલંગ.

૮ ફુરલંગ=૧ મૈલ.

૩ મૈલ=૧ લિગ.

૫૨૮૦ ફુટ=૧ મૈલ.

૬૩૩૬૦ ઇંચ=૧ મૈલ.

૩૨. ચોરસ જમીન માપવાનું કોષ્ટક.

૧૪૪ ચોરસઇંચ=૧ ચોરસ ફુટ.

૯ ચોરસફુટ=૧ ચોરસ યાર્ડ (વાર)

૩૦। ચોરસયાર્ડ=૧ ચોરસ પોલ.

૪૦ પોલ=૧ રૂડ.

૪૦ કાઠી=૧ રૂડ.

૪ રૂડ=૧ એકર.

૬૪૦ ચોરસ એકર=૧ ચોરસ મૈલ.

૩૩. લાંબી જમીન માપવાનું કોષ્ટક.

૧૬ અ તા=૩૩ ફુટ=૧ ગુંઠો.

૬૬ ફુટ=૧૦૦ લિગ=૧

+૨ ફુટનો સુતારીઓ ગજ એક થાય છે.

સાંકળ.

૩૪. ચોરસ જમીન માપવાનું કોષ્ટક.

૧૬ આના ગોરસ અથવા ૧૦૮૯ ચોરસ ફૂટ. = ૧ ગુંઠો.

૪૦ ગુંઠા = ૧ એકર.

૪૮૪૦ ચોરસવાર્ડ = ૧ એકર.

૩૫. અનાજ માપવાનું કોષ્ટક.

૨ પાઇંટ = ૧ કવાર્ટ.

૪ કવાર્ટ = ૧ ગ્યાલન. ૧

૨ ગ્યાલન = ૧ પેક.

૪ પેક = ૧ બુશલ.

૮ બુશલ = ૧ કવાટર.

૫ કવાટર = ૧ વેઉ, લાંડન.

૨ વેઉ = ૧ લાસ્ટ.

૩૬. કોયલા ભરવાનું કોષ્ટક.

૪ પેક = ૧ બુશલ.

૩ બુશલ = ૧ સાક.

૧૨ સાક = ૧ કાલ્ડન.

૨૧ કાલ્ડન = ૧ બટ અ. પેપ.

૩૭. એલ તથા બીરદારૂ ભરવાનું કોષ્ટક.

૨ પેટ = ૧ કવાર્ટ.

૪ કવાર્ટ = ૧ ગ્યાલન.

૯ ગ્યાલન = ૧ ફરકીન.

૨ ફરકીન = ૧ કીલ્ડરકીન.

૨ કીલ્ડરકીન = ૧ બારલ.

૧½ બારલ અથવા ૫૪ ગ્યાલન = ૧ હાગઝેડ.

૨ હાગઝેડ = ૧ પેપ અથવા બટ.

૩૮. ઇંગ્રેજી લોકમાં પ્રવાહી પદાર્થ માપવાનું કોષ્ટક.

૪ જીલ = ૧ પેંટ.

૨ પેંટ = ૧ કવાર્ટર.

૪ કવાર્ટર = ૧ ગ્યાલન.

૪૨ ગ્યાલન = ૧ તીર્સ.

૬૩ ગ્યાલન = ૧ હાગઝેડ.

૨ હાગઝેડ = ૧ પેપ અથવા બટ.

૨ પેપ = ૧ ટન.

૧૨૫૮⅗ ઘનઇંચનો = ૧ ગ્યાલન.

૮૪ ગ્યાલન=૧ પંચ્યન.

૩૯. અંગ્રેજી કાળ માપવાનું કો-
ષ્ટક.

૬૦ સેકંડ=૧ મિન્યુટ=૨½ પળ

૬૦ મિન્યુટ=૧ અવર (કલા
ક)=૨½ ઘડી.

૨૪ અવર (કલાક)=૧ રાત્રી,
દિવસ.

૭ દિવસ=૧ અઠવાડિયું.

૨ અઠવાડિયાં=૧ પખવાડિ
યું.

૫૨ અઠવાડિયાં=૧ વર્ષ.

૩૬૫ દિવસ=૧ વર્ષ.

૩૬૫¼ દિન અથવા ૮૭૬૬
કલાક=૧ જુલીઅન વર્ષ.

૧૩ માસને ૧ દિન=૧ જુ-
લીઅન વર્ષ.

૪ અઠવાડિયાં (આશરે)=૧
માસ.

૨૮, ૨૯, ૩૦, ૩૧ દિવ
સ=૧ માસ.

૪૦. વિલાયતી ઓશધ તોલનું
કોષ્ટક.

૨૦ ગ્રેન=૧ સ્ક્રુપલ.

૩ સ્ક્રુપલ=૧ ડ્રામ.

૮ ડ્રામ=૧ ઓંસ.

૧૨ ઓંસ=૧ પાઉન્ડ=૩૨
રૂપિયાભાર.

૪૧. ઘનાદી(લંબાઈ પોહોળાઇ
તથા જાડાઇ.)
એટલે પથર લાકડાં ઇત્યાદિ
નક્કર પદાર્થો માપવાનું કો
ષ્ટક.

+૧૭૨૮ ઘનઇંચ=૧ ઘન
ફુટ.

૨૭ ઘન અથવા ક્યુબિક
ફુટ=૧ ઘનવાર.

૪૦ યાર્ડને ૫૦ ફુટ=૧ લો-
ડ અથવા ટન.

૪૨ ફુટ=૧ વહાણનો ટન.

૪૨. કાપડીઆના માપનું કોષ્ટક

૨૧ ઇંચ=૧ નેલ.

+ ૧ ઘનઇંચ જગ્યામાં શુદ્ધ પાણી ૨૫૨½ ટ્રોય ગ્રેન માપછે

૪ નેલ=૧ ક્વાર્ટર અથવા પાયાર્ડ.
૪ ક્વાર્ટ=૧ યાર્ડ.
૪ પાયાર્ડ=યાર્ડ.
૫ ક્વાટર=૧ ઇંગ્લીશએલ.
૫ પાયાર્ડ=૧ ઇંગ્લીશએલ
૩ ક્વાર્ટ=૧ ફ્લેમિશએલ,
૩ પાયાર્ડ=૧ ફ્લેમિશએલ.
૬ ક્વાર્ટ=ફ્રેંચએલ.
૧૬ નેલ=૧ યાર્ડ.
૧⅙ યાર્ડ=૧ એલ (ઈંગ્રેજી)

૪૩. ઉન તોળવાનું કોષ્ટક.

૧૪ પાઉંડ=૧ સ્ટોન.
૧૦ સ્ટોન=૧ ટોડ.
૬ા ટોડ=૧ ઉવે.
૨ ઉવે=૧ શાક.
૧૨ શાક=૧ લાસ્ટ.

૪૪. વેપારી માંહે ચીજો ગણવાનું કોષ્ટક.

૧૧ હરેક ચીજ=૧ કાચોડજન.
૧૨ હરેક ચીજ=૧ ડજન.
૧૩ હરેક ચીજ=૧ પાકો ડજન.
૫ ડજન=૧ રોલ.
૧૨ ડજન=૧ ગ્રોસ
૨૦ હરેક ચીજ=૧ સ્કોર.
૫ સ્કોર= ૧ સો. (૧૦૦)
૬ સ્કોર=૧ પક્કા સો.(૧૨૦)
૭૨ સાધારણ ધારાના અક્ષર =૧ કાગળ.
૯૦ એકસ એકરના અક્ષર=૧ કાગળ.
૬૦ ચાનસરીના અક્ષરો=૧ કાગળ.
૨૪ કાગળ અ. તાર=૧ક્વાએર. ધા. દસ્તો.
૨૦ ક્વાએર (ધા. દસ્તા.) =૧ રીમ.
૪૮૦ તાર (તા. તાવ.)=રીમ
૨૧ા ક્વાએર (ધા.)= ૧છાપનારનો રીમ.
૨ રીમ=૧ બંડલ.

૪૫. નાણાં ચલણનું કોષ્ટક.

૪ ફારદીંગ=૧ +પેની= ૪ ૧/૬ દોકડા=૮ પાઇ.

૪ ×પેન્સ=૧ ગ્રોટ ૧૬ ૨/૩ દોકડા.

૬ પેન્સ=૧ પાવલી.

૧૨ પેન્સ=૧ શિલીંગ=૧/૨ રૂપિયો.

૩ શિલીંગ=૧ ક્રાઉન=૧ ૧/૨ રૂપિયો.

૪॥ શિલીંગ=૧ ડાલર=૨ ૧/૪ રૂપિયો.

૫ શિલીંગ=૧ ક્રાઉન=૨ રૂપિયા.

૬ શિલીંગ ૮ પેન્સ=નોબલ =૩ ૧/૪ રૂપિયાને ૮ ૧/૩ દોકડા.

૧૦ શિલીંગ=૧ આંનજલ=૫ રૂપિયા.

૧૩ શિલીંગ ૮ પેન્સ=૧માર્ક=૬ ૧/૨ રૂપિયાને ૧૬ ૨/૩ દોકડા

૨૦ શિલીંગ=૧ પાઉન્ડ=૧૦ રૂપિયા.

૧॥ પાઉન્ડ=૧ મોહોર=૧૫ રૂપિયા.

૧૦ પાઉન્ડ=૧૦૦ રૂપિયા.

૨૧ શિલીંગ=૧ ગીની=૧૦ ૧/૨ રૂપિયા=૫ સોનાના ડ્રામ.

૨૩ શિલીંગ=૧ કારોલસ=૧૧ ૧/૨ રૂપિયા.

૨૫ શિલીંગ=૧ જાકોબસ=૧૨ ૧/૨ રૂ.

૨૭ શિલીંગ=૧ માયડોર=૧૩ ૧/૨ રૂ.

૩૬ શિલીંગ=૧ જોની=૧૮ રૂ.

૪૬. ઇંગ્રેજી સોનાઓના તોલની રીત ટ્રોયવજન.

૨૪ ગ્રેન=૧ પેનીવેટ.

૨૦ પેનીવેટ=૧ આઁસ.

૧૨ આઁસ=૧ પાઉન્ડ=૩૨

+આમાં ભાવ કોઈ વખતે હુંડીથી વધતો ઓછો (ખપ તથા છત મુજબ.) થાયછે. ×પેનીનું બહુ વચન પેન્સ છે.

તોલા.

૧ જ્યુરી જાતનો સેકલ= ૨૧૯ ગ્રેન.

૪૭. ઇંગ્રેજી બારમહિનાના દિવસ.

મા.	દી.
૧ જાનેવારી	=૩૧,
૨ ફેબ્રુઆરી	= ૨૮,
૩ માર્ચ	= ૩૧,
૪ એપ્રીલ	=૩૦,
૫ મે	=૩૧,
૬ જુન	=૩૦,
૭ જુલાઈ	=૩૧,
૮ આગષ્ટ	=૩૧.
૯ સપ્ટેંબર	=૩૦,
૧૦ અકટોબર	=૩૧
૧૧ નવેમ્બર	=૩૦,
૧૨.ડીસેમ્બર	=૩૧

કુલ બારેમાસના દિવસ ૩૬૫ દર ચોથેવર્ષે ફેબ્રુઆરીના ૨૯ દિવસ થાયછે.

૪૮. સરખા માપના કેટલાક પદાર્થોનું પાણીનીસાથે વજન.

પ્લાટિના પાણીથી ૨૧ ગણું ભારેછે.

વાયુ કરતાં	"	૮૧૬ ગણું	"
સોનું	"	૧૯$\frac{1}{4}$	"
સીસુ	"	૧૧$\frac{1}{2}$	"
પારો	"	૧૩$\frac{1}{2}$	"
રૂપું	"	૧૦$\frac{1}{2}$	"
ત્રાંબુ	"	૮$\frac{3}{4}$	"
લોઢું	"	૮$\frac{1}{4}$	"
જસત	"	૭	"
હીરો	"	૩$\frac{1}{2}$	"
પથર	"	૨$\frac{1}{2}$	"
કલાઈ	"	૭$\frac{1}{4}$	"
પીતળ	"	૮	"
પારો	"	૧૪$\frac{1}{2}$	"
બરફ	"	$\frac{3}{4}$	"

પોલાદ=૭$\frac{3}{4}$

આરસ પાહાણ=૨$\frac{3}{4}$

૪૯. ચીન વગેરે કેટલાક દેશમાં ચલણ અને તોલ એ

બેહુ એકજ રીતનાં છે.

ચીનમાં ચાંદીના ઉપર લેવડ દેવડનો વેહેપાર ચાલે છે. ને ત્યાંનો ચલણનો કોઇ શિકો નથી ૧ ડાલર (રાળ) શિકો છે.

પણ તે બીજા દેશનો છે. +

૧૦ કાસ્ટ=૧ કુંદરી.

૧૦ કુંદરી=૧ માસ.

૧૦ માસ=૧ ટેલ=૩ તોલા ને ૯ વાલ.

૧૬ ટેલ=૧ કાયાટી.

¾ કાયાટી=૧ રતલ(પાઉન્ડ)

૧૦૦ કાયાટી=૧ પીકલ=૪¾ મુંબઇનો મણ.

૧ તોલા મુંબાઇનો=૩૦૦¾ કાસ.

૫૦. સાતવાર ગણવાની રીત.

ઇંગ્રેજી નામ ગુજરાતીનામ

૧ સન્ડે=રવીવાર, ૨. મન્ડે=સોમવાર.

૩ ટયુઝડે=મંગળવાર, ૪ વેડનસડે=બુધવાર ૫ થર્સડે=ગુરૂવાર, ૬ ફ્રાઇડે=શુક્રવાર ૭ સાટર્ડે=શનીવાર.

૫૧. ગુજરાતીમાં સંખ્યા ગણવાની રીત.

૧ એક (એકમ)

૨ દશ (દશક).

૩ સો (સત. સૈકો.)

૪ હજાર (સહસ્ર).

૫ દશહજાર (દશકું સહસ્ર; અયુત).

૬ લાખ (સોસહસ્ર).

૭ દશલાખ (પ્રયુત.)

૮ કરોડ (કોટી; સોલાખ.)

૯ દશ કરોડ (દશકોટી; અર્બુદ.)

૧૦ અબજ. (સોકોટી.)

૧૧ ખર્વ ૧૪ શંકુ ૧૭મહ્ય

+સદરહું શિકો સ્પેન દેશનો અને તે ઘણે ઠેકાણે ચાલે છે. ડાલરની કીમત રૂ૨-૪-૦ કંપની થાય છે.

૧૨. નીખર્વ ૧૫ જલધી ૧૮ પ્રાર્ધ.

૧૩ માહાપદમ ૧૬ અંત્ય.

૫૨ નાણાં વિશે.કોષ્ટક.

રૂપિઆ અથવા શિક્કાનું નામ કંપની રૂપિઆ સાથે તેનો ભાવ.

૧૦૦ નવા ભરૂચી રૂપિઆ =૯૮$\frac{૧}{૪}$ કંપની રૂ.

૧૦૦ જુના ભરૂચી=૧૦૧

૧૦૦ ખંભાતી=૮૯"

૧૦૦ ચીતોડી=૮૦"

૧૦૦ સરૂપસાઈ=૮૫"

૧૦૦ બાબાસાઈ=૯૧"

૧૦૦ બાકરસાઈ=૯૪"

૧૦૦ અન્યાસાઈ=૯૨$\frac{૧}{૨}$"

૧૦૦ મકંદશાઈ=૯૬$\frac{૧}{૨}$"

૧૦૦ વનભશાઈ=૯૦"

૧૦૦ શિંહાશાઈ=૯૦"

૧૦૦ ધુપશાઈ=૯૫$\frac{૧}{૨}$"

૧૦૦ નવા અમદાવાદી=૯૧

૧૦૦ હાલી અમદાવાદી=૧૦૫$\frac{૧}{૪}$"

૧૦૦ કચ્છકોરી=૨૦$\frac{૧}{૨}$"

૧૦૦ કચ્છકોરી દેશળશાઈ ૨૫$\frac{૩}{૪}$"

૧૦૦ પોરબંદરી કોરી=૩૧$\frac{૧}{૨}$

૧૦૦ કાઠીઆવાડી જામસાઈ કોરી=૨૮$\frac{૧}{૨}$"

૧૦૦ જુનાગઢ કાઠીઆવાડી જામસાઈ કોરી=૨૯$\frac{૧}{૪}$ "

૧૦૦ આલમશાઈ રૂપિઆ=૯૧ "

૧૦૦ શકાઈ=૯૮$\frac{૨}{૫૧}$ "

૧૦૦ ઉજેની=૯૭$\frac{૯}{૧૦૩}$"

૩$\frac{૧}{૨}$ કોરી (ઘણું કરીને)=૧ રૂપિઓ."

૧ સિકવીન=૪$\frac{૧}{૨}$"

૧ ફારદીંગ (અંગ્રેજી)=૨ પાઈ અથવા ૧ દોકડો (લગભગ).

૧ પેની (અંગ્રેજી)=૮ પા-

---

[1] કાઠીઆવાડમાં બહુ ચાલે છે.

કંપની.

૧ શિલીંગ=૧ અડધો રૂ-
પિયો.

૧ પૌંડ (સોવરેનઃ પવન)=
૧૦ રુપિઆ અને એટલે
પાઉન્ડને આપણા લોકો અ
ન્તરાયું કહેછે.

૧ ગિની=૧૦ ૧/૨ રુપિઆએ
ને ઘોડાગિની કહે છે.

૧ ડાલર (સ્પેનનું)=૨ ૧/૪ રૂ
પિયા અને રાળ કહે છે.

૧ સિક્કિન (વિનિસ્યન) સ્પે
નનું=૪ ૩/૪ રૂ૦ અને પુતળી-
યુ આપણા લોકો કહેછે.

૧ ડાલર (રાળ) (અમેરી-
કાનું)=૨ ૧/૪ રૂ૦.

૧ ચીની મોહોર=૧૪ ૧/૨ રૂ
પિયા.

૨ ૧/૨ ફ્રાંગ આશરે (ફ્રાંન્સનું)
=૧ રૂપિયો.

૧ મીલરી= ૧૦૦૦ રીસ.

૧૦ ગ્રામ (ફ્રાંન્સના)=૩૧
ફ્રાંક.

૫૩. તોલ વીષે.—૨.

૧ કંપનીતોલો=૧૮૦ ગ્રેન
ત્રોયજાતના.

૧ ફ્રાંક (પૈસાભાર)=૧૦૦
ગ્રેન.

૩૨ તોલા=૧ પાઉન્ડ ત્રો
ય=ત્રોય જાત ૫૭૬૦ ગ્રેન.

૩૮ ૪/૯ તોલા=૧ પાઉંન્ડ એ-
વાર્ડુ જાતનો.

૧ ડ્રામ(એવ)=૨૭ ૧૧/૩૨ ગ્રેન
(ત્રોય).

૨ ઔંસ(એવ)=૮૭૫ ગ્રેન"
૧ પાઉન્ડ (એવ)=૭૦૦૦
ગ્રેન."

૭ વિલાયતી ગ્યાલન=૧ફરો.

૧૯૪ તોલા=૫ પાઉન્ડ એ-
વાર્ડુ પાઇજ.

૧ ઔંસ (ત્રોય)=૩૧ ગ્રામ.

૫૪. માપ વિષે—૩

૧ હાથ=૧૯ ૪/૫ ઇંચ.

૫ હાથ=૯૯ ઇંચ.

૧ ગાઉ=૨¼ મૈલ+
૨૦ હાથ=ગુંઠો.
૧ ચોરસવૈત=૬૮ ચોરસ ઇંચ.
૧૦૦ ચોરસ હાથ=૩૨.૬૯ ચોરસ ફુટ.
૪૮૪૦ ચોરસવાર=૧ એકર.
૨ પૃષ્ઠ(સફે)=૧ પાનું (પુસ્તકનું.)
૪૪૫ એકર=૧૮૮ વીઘાં.
૬૪૦ એકર=૧ ચોરસ મૈલ.
૧ એકર=૧૯૦૦૦ ચોરસ હાથ.
૧ એકર=૧૦ ચોરસ સાંકળ
૨ ફુટ=૧ સુતારીઓ ગજ.
૧ ફુટ=૧૨ તસુ નવા ગજના.
૧૦૦ દોકડા=૧ ઇંચ.
૧૨ ઇંચ=૧ ફુટ.

૫૫. વખત વિશે. (૪)

૨½ પળ=૧ મિનુટ.
૨½ ઘડી=૧ કલાક(અવર)
૬૦ ઘડી=૨૪ કલાક.
૫૨૫૬૦૦ મિનુટ=૧ વરસ
૩૧૫૩૬૦૦૦ સેકન્ડ=૧ વરસ.
૮૭૬૦ કલાક=૧ વરસ
૨૧૯૦૦ ઘડી=૧ વરસ.

૫૬. વરસની રૂતુઓ વીગેરે.

વીશે રીત વરસમાં શિઆળો ઉનાળો અને ચોમાસુ એ મૂખ્ય ત્રણ રૂતુછે પણ ખરેખરી બધી મળીને છ રૂતુઓ છે. તેની સમજ સાથે કોઠો નિચે પ્રમાણે

+ આ કોષ્ટકથી વરસાદ કેટલો વરસો તેનું માપ કડાયછે.

નંબર	રૂતુનું નામ	ગુજરાતી માસ	અંગ્રેજી માસ	કઇ રાશીએ સૂર્ય હોય તે
૧	હેમત	કારતગ માગસર	નવેંબર ડીસેંબર	વૃશ્ચીક અને ધન સંક્રાતી એ સૂર્ય.
૨	શિશિર	પોસ મહા	જાનેવારી ફેબ્રુઆરી	મકર અને કુંભ.
૩	વસંત	ફાગણ ચૈત્ર	માર્ચ એપ્રીલ	મિન અને મેશ.
૪	ગ્રીષ્મ	વૈસાખ જેઠ	મે જુન	વૃષભ અને મીથુન.
૫	વર્શા	અશાડ શ્રાવણ	જુલાઇ અગષ્ટ	કર્ક અને સીંહ.
૬	સરદ	ભાદરવો આસો	સપ્ટેંબર અકટોબર	કન્યા અને તોલા સંક્રાંતીએ સૂર્ય હોય છે.

૫૭ હિંદુઓમાં મોહોટાં વરસો (કાળ) ગણવાની રીત હિંદુશાસ્ત્રમાં સત્યયુગ (કૃતયુગ) ત્રેતાયુગ, દ્વાપરયુગ અને કળીયુગ એવા ચાર યુગો લખેલા છે. તેમાં હાલ કળીયુગ ચાલેછે. તેનાં વરસ આશરે ૪૯૭૦ ગયાં છે. યુગોના કાળની વાત કેવળ ખરે ખરી તો માન્યા જાગે પણ તેને માટે નિયમ પ્રમાણે ગણાય છે તેનો કોઠો.

યુગનાં નામ—યુગનાં વરસ.

સત્યયુગ=૧૭૨૮૦૦૦

ત્રેતાયુગ=૧૨૯૬૦૦૦

દ્વાપરયુગ=૮૬૪૦૦૦

કળીયુગ=૪૩૨૦૦૦

ચારેયુગોના વર્ષોનો કુળ સરવાળો.

૪૩૨૦૦૦૦

૪ યુગ=૧ ચોકડી.

૧૬ ચોકડી=૧ બ્રહ્માનો દિવસ.

૧૦૦ બ્રહ્માનાં વરસ=૧ કલ્પ

૧ કલ્પ= પૃથ્વીનો કાળ (મોહા જળ પ્રલય.)

૫૮ મુસલમાની એટલે ફારસીમાં સાતવાર ગણવાનું કોષ્ટક

ફારસી	ગુજરાતી.
સંબા=	શનીવાર.
એકસંબા=	રવિવાર.
દુસંબા =	સોમવાર.
શીસંબા=	મંગળવાર.
ચારસંબા =	બુધવાર.
પંચસંબા =	ગુરૂવાર.
અદીના =	શુક્રવાર.

૫૯ મુસલમાન લોકોના બાર માસની રીત.

૧ મોહોરમ. ૨ સફર. ૩ રબીઉલ અવલ ૪ રબીઉલ આખર ૫ જમાદીલ અવલ ૬ જમાદીલ આખર. ૭ રજબ ૮ શાબાન. ૯ રમજાન ૧૦ સવાલ. ૧૧ જીલકાદ ૧૨

ઉસહજ.

૬૦. પારસી લોકના બાર માસ ગણવાની રીત.

૧ ફરવરદીન ૨ અરદી બેહસ્ત ૩ ખોરદાદ. ૪ તીર ૫ અમરદાદ ૬ શહેરેવર ૭ મેહેર ૮ આંવાં ૯ આદર ૧૦ દેહે, ૧૧ બહમન. ૧૨. અશપદાદ.

૬૧. અરબીમાં સાતવાર વાંચ્યે રીત.

અરબીનામ. ગુજરાતીનામ.

૧ સબત=શનીવાર.

૨. આહેદ=રવિવાર.

૩ ઇસના=સોમવાર.

૪ સુલસ=મંગળવાર.

૫ અરબસા=બુધવાર,

૬ ખમીસા=ગુરૂવાર.

૭ જુમા=શુક્રવાર.

૬૨. યાહુદી એટલે ઇસ્રાએલ લોકોના બારમાસ ગણવાની રીત.

૧ તીસરી. ૨. હેશવાન. ૩ કીશલેવ. ૪ તેબેથ. ૫ શે-બાથ. ૬. આદાર. ૭ નીશા-ન. ૮ ઇયાર. ૯ શીવાન. ૧૦ તમુજ. ૧૧ આબ ૧૨ એલમ.

